

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Красимир Стоянов Визев, дмн
Заместник Декан и Ръководител Катедра Превентивна медицина,
ФОЗ, МУ – София

Съгласно Заповед № РК 36-2814/20.12.2018г. на Ректора на МУ, София

Във връзка с публична защита на дисертационен труд на тема: „**ПРОУЧВАНЕ ПОТРЕБНОСТТА ОТ ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ В ОБЩИНСКИТЕ БОЛНИЦИ**” относно присъждане на образователната и научна степен „**Доктор**” на Елисавета Данаилова Петрова – Джеретто – в област на висше образование: 7.“Здравеопазване и спорт”; Професионално направление: 7.4. “Обществено здраве” и научна специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”.

Дисертационният труд е одобрен и насочен за публична защита от разширен катедрен съвет на Катедра «Здравна политика и мениджмънт». Представената рецензия е съобразена с клаузите на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение в МУ, София.

Кратки биографични данни и професионално развитие:

Асистент Елисавета Петрова- Джеретто има три магистърски степени по Здравна политика (ФОЗ-МУ София), Европейска политика и законодателство (LSE, Лондон) и Човешки права и законодателство (Падуа, Италия и Льовен, Белгия) и бакалавърска степен по Социална политика и администрация (Портсмут, Англия). Елисавета е стипендиант на Държавния департамент- САЩ (Лидерска програма по устойчиво развитие и екология), Националното училище по администрация- Франция (Повишаване на капацитета на българското правителство) и Международната лидерска академия- Германия (Технологичен прогрес, устойчиво развитие и околната среда). През 2010 г. завършва Националната програма на Българското училище по политика “Димитър Паница”. През 2018 печели стипендия към Института за подобряване на здравеопазването (САЩ) и успешно завършва курс за Лидерство и организиране за промяна в здравеопазването.

Елисавета Петрова-Джеретто има дългогодишен експертен и ръководен опит в държавната администрация и частния сектор в сферата на здравеопазването, опазването на околната среда и международните отношения. Участвала е в множество международни и национални конференции и конгреси, посветени на човешките права, устойчивото развитие, международното сътрудничество, биоетика и права на пациентите. След успешно спечелен конкурс през 2017 г. е назначена за асистент в Катедрата по медицинска етика и право във Факултета по обществено здраве, Медицински университет- София.

Актуалност на темата

Проблемът за осигуряване на високо качество на медицинската помощ, безопасността, оптималното лечение на пациентите и удовлетвореността, е един от най-важните задачи на здравната политика и социално обгрижване. Авторката акцентира върху ефективността на управлението при функционирането на всяка здравна система, която е свързана с вложените ресурси. Липсата на дългосрочна, последователна и синергична политика в това отношение фокусират основната цел на дисертацията. В здравната практика съществуват системи, които при сходни здравни ресурси представят различни резултати. Измененията в броя и структурата на населението, тенденциите в демографските процеси, оказват силно влияние върху икономическата, здравната, социалната и образователната система на обществото.

Оценка на актуалността и значимостта на темата

Темата на дисертационния труд има безспорна *актуалност и значимост*, посветена на важна за българското общество област, касаеща националната здравна политика. Авторката предоставя на аудиторията основанията и мотивите в доизграждане на концепцията за потребността от човешки ресурси в контекста на тотално управление на качеството на медицинските услуги в общинските болници. Вниманието се фокусира върху подготовката на управленските структури за ефективна работа в екип, професионална компетентност на медицинските специалисти и взаимоотношенията им с пациентите, грижите за които трябва да отговарят на стандартите за качество приети от ЕС. Въз основа на обективен конструктивизъм Елисавета Джеретто е оценила дълбоката тематична обоснованост на професионалните аспекти на предоставяне на специфични

висококвалифицирани комплексни здравни услуги, където професионалистът е един от основните ресурси за осъществяване на наложилите се здравни реформи.

Структура и обща характеристика на дисертацията

Авторката демонстрира рутинна структура на научното проучване, съобразено и в съответствие с нормативните актове на МУ-София, със съдържание от 179 страници без приложения (29 страници приложения) и демонстриран в три основни глави - Литературен обзор; Цел, задачи и методи; Трета част - Анализ на резултатите и обсъждане на данните от собственото проучване, изводи, заключение, приноси и препоръки. Научната проблематика е богато илюстрирана с 20 таблици, 75 фигури. Библиографията съдържа 267 заглавия, от които 189 на кирилица от последните десет години, което демонстрира актуалната ѝ осведоменост. Приложените подходи на анализ са съобразени с вида на изследването и подробно описани в дисертационния труд.

Литературният обзор е правилно структуриран и обхваща много аспекти на здравната ни система. Впечатляващо по широта на обхвата и задълбоченост изследване на научната литература, относящо се до мениджмънта на болничната помощ, управлението на качеството на здравните услуги в контекста на основните социални норми, ценностите в здравеопазването, както и управлението на човешките ресурси, като основен фактор за предоставяне на качествени болнични услуги. Непрекъснатото повишаване размера на средствата на НЗОК, което не е съобразено с възможностите на бюджета за болнична помощ, води до сериозни деформации в системата на болничния сектор и дейността на лечебните заведения. Липсата на действаща Национална здравна карта задълбочава деформациите в болничния сектор. Болниците в България са твърде специализирани, за да предоставят качествено мултидисциплинарно обслужване, необходимо за застаряващото население.

Целта е ясна и точна. *Задачите* отговарят на поставената цел и са конкретни. *Методиката* е професионално описана, на базата на собствено наблюдение и проучване, като е съобразена с актуалните изисквания на приложение на статистическите подходи. Приложените научно-изследователски методи са подходящо използвани за изтъкване на

основната теза и хипотеза.

Резултатите и анализите са онагледени в приложените цветни фигури, таблици и графики, които са представени много подробно и с вешчина. Дисертантката демонстрира убедителност на научните анализи, което ѝ позволява конкретно научно формулиране на изводите, на базата на собствени оригинални идеи. Авторските търсения от целенасочена и социално приемлива здравна политика, са подкрепени със солидни доказателства за необходимата приемственост и последователност на ефективен мениджмънт на здравната система, гарантирано осигуряване на безопасност, сигурност и доволствореност за пациентите. Научните резултати на авторката са в унисон с глобалните тенденции за подобна политика. Акцентира се върху мотивираността и задържането на персонала с оглед предоставянето на качествена медицинска услуга. Предизвикателство се оказва и системата за възнаграждение. Дисертантката предлага *оригинални научни изводи за управление на човешкия капитал и по-специално тяхното активно участие в разработването на съвременни модели на заплащане*. За да има успех тази система, тя трябва да бъде обвързана с етичните принципи за осигуряване на справедливост.

Дисертантката демонстрира научен подход за разработка на здравна стратегия за функциониране на преструктурирана, реформирана и финансово устойчива здравна система за осигуряване на качествени здравни грижи по промоция на здравето, здравна профилактика, диагностика, лечение. Оформените *генерални изводи* имат оригинален характер с научен принос и практическо значение. В тази насока докторантът Елисавета Петрова-Джеретто ни поднася задълбочена научна дискусия, а не само констатация на получените резултати и данни. *Убедителността на анализите от получените резултати имат определен теоретико-научен характер и дават възможност на авторката да оцени необходимостта от интердисциплинарен подход в решаването на многоаспектната проблематика, както и задълбочен анализ на сложните ситуации от организационно, нормативно, квалификационно, поведенческо, етично и психологическо естество. Това ѝ дава основание да определи собствени конкретни изводи и формулиране на оригинални препоръки.*

Приемам самооценката на Елисавета Петрова-Джеретто по отношение приносния характер на дисертационната ѝ разработка. Част от

научните приносите имат оригинален теоретичен характер, други значимо дообогатяват съществуващи знания, а трети имат практически характер.

Считам, че е важно да се акцентира върху няколко по-важни *приноса* на дисертацията:

С теоретико-познавателен и методичен характер:

- За първи път на базата на обстоен критичен анализ, на актуални данни от оценки и изводи от документи от национален характер, на статистическа и ведомствена информация е отразено състоянието на болничния сектор, в частност на общинското здравеопазване.
- Чрез анкетно проучване за пръв път е изследвана същността и характерните особености на мениджмънта и системата за управление на човешките ресурси в общинските заведения за болничната помощ. Проучена е спецификата на управление на човешките ресурси в болничната помощ и на основните елементи в системата за управление на човешките ресурси - планиране, набиране, подбор, адаптация, обучение, мотивация, кариерното развитие и оценка на резултатите на персонала, изследвани са и факторите и методите с мотивираща стойност за персонала.
- Изследвана е непосредствената и ефективна обратна връзка за резултатите от качеството на оказаните медицински услуги и особено за възможностите, които се откриват за превантивна дейност, която е от особено значение при оценката на ефективността на здравните системи в регионите с нисък икономически статус. Особено внимание е отделено на потребността създаването на условия за наличието на социални буфери в общините, които да осигуряват на населението здравни услуги в обем и обхват, който да покрива техните потребности.

С практико-приложен характер:

- Предлага се да се осигурят защитни механизми за отдалечените региони и такива със слабо икономическо развитие. Разглеждане на общинската болница като „бизнес хъб“ или „бизнес инкубатор“ за стимулиране на общинската и регионална икономика с оглед предстоящите задачи за дигитализация на здравеопазването и развитието на неприсъствената медицина (телемедицина) за наблюдение на хронични болни, развитие на мрежа от лечебни

заведения за долекуване и рехабилитация и намаляване на административната и финансова тежест в болниците.

- Посочва се, че сериозен фактор за ограничаване на рисковете, свързани с регионални дисбаланси е възможността да се децентрализира вземането на управленски решения и особено по проблеми от социален характер. Децентрализацията позволява да се отчетат най-пълно местните приоритети в здравното обслужване, да се доближат до хората основните видове профилактична и лечебна дейност. Стремежът е регионалната система на здравеопазване да удовлетворява напълно здравните потребности в региона с изключение на високоспециализираните видове медицинска помощ.

Дисертантката се е съобразила с критичните бележки препоръчани при вътрешната защита.

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на научната разработка и съдържа в себе си най-важните резултати и изводи от проучването. Във връзка с дисертационната разработка е приложила 5 публикации в съвременни рефериирани научни издания /в три, от които е водещ автор и две са на английски език/, свързани изцяло с проблематиката на дисертационния труд. Имам пълното основание да отчета научната й продукция, като отлична.

Лични впечатления: Познавам асистент Елисавета Данаилова Петрова – Джеретто от много години, като етичен, високо ерудиран специалист с отлични комуникативни отношения в екипната работа, като авторитетна и утвърдена личност в професионалните среди на Общественото здраве, Европейската здравна политика, Човешките права и законодателство на Социалната политика и администрация. Тя има широка обща култура, висока професионална и управленска компетентност.

В обобщение: Научната проблематика на дисертационния труд е високо значима, а приносите й допринасят за извисяване до най-актуалните достижения на професионалните международни стандарти на медицински специалисти и преди всичко в сферата на професионалния Здравен мениджмънт, Социална медицина, Обществено здраве и стратегически аспекти на управление в здравеопазването. Постигнат е успешен опит за оценка на мениджмънта на общинските болници, систематизиране на достойнствата на широко разпространените системи за

управление на човешките ресурси, както и многоаспектно изследване на качеството, мениджмънта и мотивацията на персонала в общинските лечебни заведения, през погледа на професионалисти по здравни грижи, лекари и ръководство.

В заключение: Дисертационният труд на асистент Елисавета Петрова - Джеретто предоставя на академичната аудитория едно задълбочено научно достижение, което има качествата на завършен докторски труд, лично дело на докторантката и напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника на МУ-София за неговото прилагане. Изследването е изградено върху богата научна информация и използването на адекватна и съвременна методологична база. Съдържа актуални и ценни за теорията и практиката анализи, изводи и препоръки, полезни за управлението и организацията в лечебните заведения за болнична помощ, в частност общинските болнични заведения. От научно обоснованите резултати, анализи и изводи Елисавета Петрова-Джеретто предоставя на аудиторията консенсусно становище за вписване на модерната образователна методика в общественото здравеопазване с доказано научно въздействие.

Актуалността на проучваната тема, значението ѝ за внедряване на нови подходи в здравната политика, ясните цели и конкретно формулиране на задачите, дискутираните анализи и аргументирани оригинални изводи предоставят едно задълбочено научно достижение. В такъв аспект **гласувам положително и убедено препоръчвам** на почитаемите членове на Научното жури да оцени по достойнство и обективно дисертационния труд на тема: „**Проучване потребността от човешки ресурси в общинските болници**“, на Елисавета Данаилова Петрова-Джеретто за удостояване на образователна и научна степен „**Доктор**“ по направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”

25.01.2019 г.

Гр. София

Дал становище: /......./

Проф. д-р Кр. Визев, д.м.н.